

CONSILIUL JUDEȚEAN
VRANCEA

C.J.R.A.E. VRANCEA

INTERCULTURAL ICELAND

Raport descriptiv

privind vizita de studiu în Volla Skole și concluziile acestei activități

I. Informații generale

Titlul activității: Study visit in Volla Skole

Nr. înregistrare al contractului de finanțare: 02MB/31.03.2016

Promotor de Proiect: Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Vrancea

Proiectul finanțat prin RO10 CORAI: ASPIR – Acces la Servicii Publice pentru Integrarea Romilor din județul Vrancea (apelul Coerent, nr. înregistrare PEH048)

Instituția parteneră: Volla Skole Lillestrøm, Norway

Perioada de desfășurare a vizitei de studiu: 24.04.2016 – 28.04.2016

Obiectivul principal al vizitei de studiu a fost analiza activităților specifice organizate și implementate de Volla Skole pentru facilitarea accesului egal la educație pentru toți copiii.

Obiectivele activităților:

1. analiza sistemului educațional norvegian și a strategiei naționale de facilitare a incluziunii sociale și a oportunităților egale de învățare.
2. analiza proiectelor și activităților specifice desfășurate în Volla Skole pentru facilitarea accesului la educație pentru grupurile dezavantajate și pentru elevii cu cerințe educative speciale.
3. contactul direct cu managementul școlii pentru analiza politicilor școlare, oportunităților de finanțare, regulilor și regulamentelor destinate facilitării accesului la educație.

COpii și tineri în situații de risc
Reducerea inegalităților
Antidiscriminare
Incluziune socială

4. asistența la ore de studiu pentru observarea directă a metodelor de predare-învățare, a relaționării dintre profesori și elevi, interacțiunea de grup, măsurile active destinate facilitării integrării educaționale și sociale a elevilor din grupurile dezavantajate.

5. contactul direct cu specialiștii din departamentul de psihologie educațională pentru înțelegerea adecvată a suportului psihologic oferit în Norvegia elevilor din grupuri dezavantajate și elevilor cu cerințe educative speciale.

6. stabilirea unui contact instituțional și a unei rețele profesionale între specialiștii din cele două instituții educaționale pentru facilitarea schimbului de bune practici, transferului de expertiză, pentru elaborarea și implementarea unor noi proiecte pentru dezvoltarea instituțională și creșterea gradului de incluziune educațională a grupurilor dezavantajate.

Participanți:

1. **MIHAI Liliana Jeny**, director C.J.R.A.E. Vrancea, managerul proiectului ASPIR;
2. **BREBULEȚ Silviu Daniel**, profesor consilier școlar în C.J.R.A.E. Vrancea, asistent manager în cadrul proiectului ASPIR;
3. **CIOMAGA Steluța Florentina**, profesor consilier școlar în C.J.R.A.E. Vrancea, inspector școlar pentru proiecte educaționale în I.S.J. Vrancea (1/2 normă), voluntar în cadrul proiectului ASPIR.

II. Activități desfășurate

Duminică, 24.04.2016

- sosirea participanților
- întâlnire preliminară cu persoana de contact din Volla Skole Lillestrøm, prof. Kim Andre REFVIK, pentru stabilirea ultimelor detalii cu privire la desfășurarea activităților.

Luni, 25.04.2016

08.¹⁵-09.⁴⁵: prezentarea sistemului educațional norvegian (Kim Andre REFVIK)

Observații:

- sistemul educațional norvegian este fundamentat pe principiul integrării copilului într-un grup școlar din care va face parte pe toată perioada studiilor primare și gimnaziale; în consecință, în ciclul primar și gimnazial nu există un sistem de notare și elevii nu pot rămâne repetenți, fiind considerat mai important ca elevul să crească și să se dezvolte în cadrul aceluiași grup decât rezultatele lui școlare (aspect întâlnit și în sistemul educațional islandez);

- deși elevii nu sunt notați, există un sistem de evaluare a rezultatelor lor academice, atât pe baza unor probe elaborate de profesorii școlii, cât mai ales pe baza unor proceduri de evaluare

standardizate, elaborate la nivelul ierarhic superior școlii. Rezultatele acestor evaluări sunt utilizate atât pentru informarea părinților privind evoluția copilului, cât și pentru evaluarea activității cadrelor didactice;

- există o mare libertate a cadrelor didactice în ceea ce privește selectarea metodelor de predare și a conținuturilor predate; reglementarea activităților instructiv-educativă este centrată pe competențele care trebuie formate elevilor, în timp ce metodele și conținuturile sunt în principal responsabilitatea unității școlare și a fiecărui profesor;

- inter-disciplinaritatea și trans-disciplinaritatea sunt prioritare pentru politica educațională, colaborarea dintre cadrele didactice și implicarea mai multor cadre didactice în aceeași activitate didactică fiind practici uzuale;

- integrarea migranților în cadrul sistemului educațional norvegian începe cu un program intensiv de studiu a limbii norvegiene, organizat centralizat, într-o singură unitate școlară din regiune; acest program durează trei luni și abia după cunoașterea limbii norvegiene la un nivel corespunzător elevii migranți sunt integrați în școala de masă;

- sistemul educațional norvegian include și școli speciale pentru persoanele cu dizabilități, însă numărul lor este în descreștere odată cu integrarea mai tot mai multor copii cu dizabilități în cadrul școlilor de masă;

- învățământul primar este centrat pe dezvoltarea abilităților sociale și nu pe competențele academice; activitățile sunt concentrate pe dezvoltarea autonomiei personale, responsabilității, deprinderilor de relaționare socială, filosofia educației fiind centrată pe ideea de a face copiii fericiți, pentru că astfel se pot dezvolta;

- învățământul este gratuit, elevii primind din partea unității școlare inclusiv rechizitele necesare pentru desfășurarea activităților, astfel încât participarea școlară să fie asigurată tuturor copiilor, independent de statutul social și economic al părinților.

10.⁰⁰-11.⁴⁵: Prezentarea școlii și a resurselor educaționale (Kim Andre REFVIK)

Observații:

- spațiile destinate desfășurării activităților educaționale sunt mult mai mari comparativ cu România, în special în ceea ce privește spațiile destinate activităților extrașcolare și extra-curriculare. Școala dispune atât de o curte interioară în care se află și terenuri de sport (există și o sală de sport în clădirea școlii), cât și de un parc exterior suficient de mare în care copii se pot juca, de o sală de muzică foarte mare, izolată fonic, dotată cu instrumente muzicale și aparatură modernă, accesibilă elevilor în cadru organizat dar și individual, o bucătărie complet utilată în care elevii învață să gătească, un laborator de lucru manual în care copiii învață

deprinderile tradiționale – băieții deprinderile de prelucrare a lemnului, fetele abilitățile de cusut/țesut/pictat, bibliotecă (care cuprinde cărți adecvate și adaptate vârstei și intereselor elevilor, în egală măsură în limba norvegiană și limba engleză), laborator TIC etc. Fiecare clasă are propria sală de studiu iar fiecare catedră / grup de profesori care lucrează împreună la aceeași clasă are propriul birou pentru desfășurarea activităților conexe celor didactice;

- resursele educaționale disponibile elevilor și cadrelor didactice sunt mult superioare sistemului educațional românesc, atât în ceea ce privește accesul la noile tehnologii (școala fiind dotată cu table interactive în fiecare clasă, pe care elevii știu să le folosească și singuri, cu tablete care pot fi folosite de elevi în cadrul activităților etc.), cât și în ceea ce privește materialul didactic, posibilitățile de multiplicare a materialelor didactice, fișelor de lucru etc.

- programul elevilor cuprinde 6 activități didactice pe zi, dar aceste activități sunt grupate în 3 „secvențe” (8.15-9.45; 10.00-11.45; 12.15-13.45), fiecare secvență fiind alcătuită fie din două ore la aceeași disciplină, fie din două activități didactice la discipline diferite, dar cu obiective similare, facilitând transferul inter-disciplinar;

- organizarea activităților didactice pe 3 secvențe acordă timpul necesar elevilor pentru jocurile din timpul pauzelor, ambele pauze pe care le au elevii fiind suficient de lungi pentru a le permite implicarea în jocurile specifice vârstei (această preocupare este vizibilă inclusiv prin alocarea unui interval de timp mai mare pentru cea de-a doua secvență didactică, aceasta debutând cu 15 min în care elevii mănâncă, în clasă, împreună cu profesorii, fără ca această activitate necesară să îi împiedice să se joace în pauze). Pe timpul pauzelor ieșirea în curtea școlii sau în parc este obligatorie; profesorii fiecărei clase însoțesc elevii până în curte și înapoi în clasă, iar pe perioada pauzelor permanent două cadre didactice însoțesc copii în cele două locuri de joacă. Respectarea regulilor în timpul pauzelor este asigurată și de elevii din clasele mai mari, care sunt nominalizați prin rotație pentru îndeplinirea acestei sarcini;

- dezvoltarea abilităților de autonomie personală este asigurată inclusiv prin încurajarea elevilor pentru deplasarea la și de la școală singuri sau în grupuri de elevi, utilizând biciclete, trotinete etc., astfel încât marea majoritate a elevilor vin singuri la școală inclusiv din clasa I;

- programul cadrelor didactice cuprinde atât activități didactice, cât și activități extrașcolare, discuții cu părinții, ședințe periodice de catedră și de analiză a randamentului specific al unor clase / al unor elevi, astfel încât programul uzual al cadrelor didactice este 8-16, chiar dacă programul elevilor se finalizează la 13.45.

- atmosfera generală din școală este una foarte relaxată, viziunea educațională este centrată pe recompensarea comportamentelor pozitive și interzicerea totală a pedepselor de orice tip; comunicarea se realizează exclusiv utilizând prenumele, inclusiv între elevi și

profesori sau între elevi și conducerea școlii; la începerea orelor sau la revenirea din pauze, profesorul așteaptă elevii la intrarea în clasă, îi salută și încurajează pe fiecare dintre ei, motivându-i pentru activitatea didactică ulterioară într-o manieră informală;

- majoritatea activităților didactice se desfășoară pe grupe de elevi, facilitând astfel integrarea în cadrul colectivului de elevi a copiilor din grupuri dezavantajate, aceștia având ocazia să se integreze în cadrul micro-grupurilor. De asemenea, lipsa notelor acordate elevilor constituie un avantaj pentru integrarea elevilor din grupuri minoritare, în special în perioada de debut a eforturilor de adaptare la grupul de elevi și la solicitările educaționale, atunci când randamentul școlar nesatisfăcător poate fi un factor demotivant puternic pentru copilul care depune eforturi pentru a se integra în clasă;

- în sălile de clasă sunt expuse lucrările copiilor, rezultatele activităților acestora, însă este acordată o atenție deosebită pentru expunerea lucrărilor tuturor copiilor, nu doar a celor considerate a fi „mai bune”, aspect care denotă viziunea de ansamblu a organizării activităților, centrată pe cooperarea dintre elevi, nu pe competiție. În același timp, acest aspect facilitează incluziunea socială a tuturor elevilor, fiecare simțindu-se valorizat prin expunerea rezultatelor activităților sale de la școală, independent de nivelul deprinderilor sale sau de calitatea rezultatelor, motivându-i pentru activitățile didactice ulterioare.

12.¹⁵-13.⁴⁵: Științele naturii, clasa a V-a (Astrid JOHANSEN)

Observații:

- datorită faptului că în colectivul de elevi este integrat un copil cu deficiențe de auz, atât profesorul, cât și elevii folosesc permanent microfoane și sistemul de sonorizare al sălii de clasă. Totuși, atitudinea elevilor față de elevul respectiv este una naturală, firească (deși cunoșteam situația acestuia, a fost necesar un timp îndelungat până când am putut identifica acest elev în cadrul clasei), iar utilizarea microfoanelor pentru comunicare era deja o deprindere interiorizată complet de elevi. Toți elevii școlii învață în timpul activităților didactice limbajul semnelor (prezent și în manualele școlare) și cunosc cel puțin literele și cuvintele uzuale, astfel încât fiecare dintre ei să contribuie la integrarea școlară a copiilor cu deficiențe de auz prin comunicarea directă cu aceștia;

- majoritatea elevilor pot comunica deja suficient de bine în limba engleză, astfel încât elevii migranți care nu cunosc încă toate cuvintele în norvegiană sunt ajutați de colegii lor prin traducerea în limba engleză; cunoașterea limbii engleze de către cadrele didactice este unul dintre aspectele importante la angajare, astfel încât comunicarea în limba engleză în cadrul activităților din școală este aproape la fel de uzuală precum comunicarea în limba norvegiană;

- gradul de deschidere a elevilor față de vizitatori este neașteptat de mare, confirmând astfel eficiența preocupărilor pentru dezvoltarea abilităților sociale ale acestora;

- conținuturile didactice sunt foarte reduse comparativ cu sistemul educațional românesc, accentul fiind pus pe exemplificare și experiență practică, pe repetarea informațiilor până la înțelegerea lor, pe activități practice concrete realizate de elevi, pe experimentarea directă.

14.00-15.00: relaționare informală cu profesorii din Volla Skole, observarea activităților conexe celor didactice.

Marti, 26.04.2016

08.¹⁵-09.⁴⁵: Citire, clasa a III-a, Pia EDSTROM

Observații:

- în cadrul activităților individuale de lectură, fiecare elev citește ceea ce îl interesează, în acord cu preocupările individuale, nivelul de cunoaștere al limbii norvegiene, asigurându-se astfel participarea tuturor elevilor la aceste activități, independent de statut, origine etnică, deprinderi lingvistice etc. Această libertate individuală asigură motivarea tuturor elevilor pentru participarea la activități, gradul de motivare al elevilor fiind evident la finalizarea activității, atunci când majoritatea elevilor vor să continue să citească până termină ceea ce și-au propus să citească;

- activitățile de lectură sunt centrate pe dezvoltarea abilităților de citire, independent de materialul citit: benzi desenate, cărți pentru copii, cărți despre „idolii” generației lor (cântăreți, fotbaliști etc.). Biblioteca școlii cuprinde foarte multe volume dedicate acestor tipuri de interese specifice ale copiilor și adaptate nivelului de înțelegere și cunoaștere a limbii norvegiene a elevilor, astfel încât să stimuleze interesul pentru lectură al tuturor elevilor.

- elevii nu citesc cu voce tare materialele, ci fiecare pentru el, iar ulterior povestesc pe grupe mici sau pentru întreaga clasă ceea ce au citit; această modalitate de organizare a activităților facilitează integrarea în colectivul de elevi a copiilor cu deprinderi de lectură încă neautomatizate, care citesc într-un ritm mai lent sau cu dificultăți datorate faptului că limba norvegiană nu este limba lor maternă, copii care ar putea fi discriminați de colectiv datorită performanței reduse. Această formă de organizare a activităților este o consecință practică a viziunii educaționale centrate pe stimulare și motivare, nu pe evaluarea individuală, facilitând integrarea educațională și ulterior socială a tuturor elevilor.

10.⁰⁰-10.⁴⁵: Lb. norvegiană / citire, clasa a V-a, Samad AHMADI

Observații:

- atmosfera generală în cadrul clasei de elevi este una foarte bună, elevii sunt dezinhibați și interesați să își demonstreze abilitățile de lectură. În cadrul secvenței de lecție destinată lecturii individuale, 3 dintre eleve au avut inițiativa de a citi, individual, fragmente din opere literare norvegiene, astfel încât au identificat singure o altă sală disponibilă în cadrul școlii în care au putut să ne citească fragmentele dorite, apoi au încercat să traducă ceea ce au citit pentru a ne argumenta alegerea operei literare respective. Pe parcursul interacțiunii directe cu elevii se constată lipsa oricăror reticente față de interacțiunea cu adulții și interesul pentru comunicare, pentru a afla câteva aspecte despre România și despre vizitatori;

- comunicarea dintre profesori și elevi este deschisă, relaxată, elevii au libertatea de a își exprima punctul de vedere oricând pe parcursul lecției. Eficiența relaționării dintre profesor și elevi este vizibilă prin observarea limbajului non-verbal, dominat atât de reguli clare (profesorul care dorește captarea atenției elevilor ridică mâna fără a spune nici un cuvânt etc.), cât și de reguli specifice mai dificil de înțeles pentru vizitatori, dar care facilitează relaționarea și comunicarea;

- faptul că limba norvegiană este predată de un profesor imigrant, care nu vorbește nativ această limbă, este un exemplu pozitiv pentru toți copiii în risc de marginalizare și excluziune socială, dar și un model de integrare pentru copiii din grupul majoritar;

- cooperarea elevilor este asigurată prin utilizarea recompenselor, iar în multe dintre situații aceste recompense sunt alese de elevi în funcție de interesele lor, aspect care eficientizează și mai mult această motivație pozitivă; faptul că recompensele sunt colective, acordate întregii clase stimulează participarea tuturor elevilor la realizarea sarcinilor și integrarea tuturor elevilor în activități. Inclusiv criteriile de monitorizare a gradului de respectare a regulilor sunt adecvate vârstei copiilor și exprimate sub formă de joc. Spre exemplu, elevii clasei aprind o lumânare ori de câte ori consideră că respectă solicitările profesorului și comportamentul lor este adecvat regulilor stabilite (pe care tot elevii o sting atunci când această condiție nu mai este respectată), iar atunci când lumânarea arde complet își pot alege o recompensă acordată întregii clase (spre exemplu, elevii din clasa cu care am interacționat își aleseră în anul anterior ca recompensă să petreacă o seară împreună la școală, astfel încât școala a organizat pentru ei o noapte de „camping” în sala de sport).

12.¹⁵-13.⁴⁵: interviu cu managerul Volla Skole, Linda STRANDEN

Observații:

- directorul unității școlare este numit pe perioadă nedeterminată de către autoritățile publice locale (de către primarul localității), pe baza unui interviu și a unui plan managerial asumat anual; profesorii sunt selectați de conducerea școlii pe baza unui interviu și evaluați anual pentru prelungirea contractului;

- populația școlară cuprinde o pondere semnificativă a elevilor migranți (25% din numărul total de elevi), care nu vorbesc limba norvegiană ca limbă maternă; în unitatea școlară sunt înmatriculați elevi de aproximativ 40 de naționalități; totuși, potrivit conducerii școlii, rasismul nu este o problemă în cadrul colectivului de elevi ai școlii, integrarea migranților în rândul elevilor fiind realizată într-o manieră optimă. La nivelul unității școlare nu sunt avute în vedere în mod specific activități concrete de combatere a discriminării și pentru promovarea incluziunii sociale, aceste priorități instituționale fiind urmărite prin însăși maniera de desfășurare a activităților didactice și extrașcolare: desfășurarea activităților pe grupe de elevi, facilitând comunicarea și relaționarea; preocuparea constantă pentru dezvoltarea competențelor sociale și de relaționare; utilizarea jocului didactic și asigurarea timpului necesar în care copii să se joace împreună; exemplele personale ale cadrelor didactice etc.;

- repartizarea elevilor pe clase se face exclusiv după criteriul domiciliului, astfel încât colegii de clasă să poată veni împreună la școală; clasele sunt eterogene atât din punct de vedere al performanțelor academice, cât și din punct de vedere al etniei, distribuției elevilor din grupurile dezavantajate și al elevilor cu C.E.S. etc. Acest criteriu obiectiv de determinare a grupurilor școlare are ca efect nu doar integrarea copiilor din grupuri dezavantajate în colectiv, dar combate și tendința unora dintre părinți de a manifesta preferințe cu privire la repartizarea copilului lor în clase în care să nu fie copii migranți, copii cu C.E.S. etc., furnizând conducerii școlii un răspuns pertinent pentru contra-argumentarea acestor preferințe parentale;

- preocuparea pentru dezvoltarea autonomiei personale a copiilor este una dintre preocupările importante ale conducerii școlii. Datorită faptului că exersarea acestor abilități implică elevii în activități cu potențial riscant (deplasarea neînsoțiți către școală, cățărutul în copaci în timpul activităților și pauzelor etc.), unitatea școlară a încheiat polițe de asigurare în caz de accident pentru toți copiii astfel încât să poată permite copiilor exersarea autonomiei și libertății de decizie;

- implicarea părinților în activitatea unității școlare este foarte mare; Consiliul Părinților, alcătuit din 2 părinți de la fiecare clasă, este convocat lunar pentru analiza activităților desfășurate în școală, a modalităților de optimizare etc. Deși acest for nu are putere decizională,

este consultat în toate deciziile importante luate la nivelul școlii și are libertatea de a organiza din proprie inițiativă activitățile pe care le consideră necesare;

14.00-16.00: Ziua lecturii – prezentare de carte pentru copii (Jorn Lier HORST)

Observații:

- această activitate a fost organizată de Consiliul Părinților cu ocazia Zilei Lecturii, ca rezultat al colaborării bune dintre familie și școală. În cadrul acestei activități au fost invitați doi autori cunoscuți de povești pentru copii, care au prezentat într-o manieră adecvată vârstei auditorilor detalii despre cărți și despre modul în care acestea au fost scrise, povești nescrise despre personajele din cărți, dar în același timp au stimulat interesul copiilor pentru lectură în general, valorificând potențialul motivant pe care îl are curiozitatea specifică vârstei micii copilării;

- organizarea activităților a ținut cont de vârsta copiilor; autorul la prezentarea căruia am participat s-a adresat cu precădere copiilor din ciclul primar, în timp ce a doua prezentare a fost adresată copiilor de gimnaziu, atât cartea prezentată, cât și limbajul utilizat și forma de prezentare fiind adecvate vârstei;

- prezentarea a avut loc într-un cadru informal, în sala de sport a școlii, întreaga modalitate de organizare reflectând specificul grupului țintă;

- la eveniment au participat toți elevii din intervalul de vârstă avut în vedere, iar cadrele didactice și părinții au avut în permanență în vedere integrarea activă a tuturor copiilor în activitate: au asigurat sonorizarea pentru copiii cu deficiențe de auz, au răspuns în timpul prezentării întrebărilor din partea copiilor care nu înțelegeau anumite aspecte ale prezentării datorită gradului mai redus de înțelegere a limbii norvegiene, au asistat copiii hiperkinetici în eforturile acestora de a-și menține concentrarea etc. Implicarea directă și constantă a adulților a permis atât desfășurarea în condiții optime a activității, cât și integrarea tuturor copiilor în aceste activități.

Miercuri, 27.04.2016

08.¹⁵-09.⁴⁵: Matematică / TIC, clasa a V-a (Kim Andre REFVIK)

Observații:

- această activitate face parte dintr-un proiect mai amplu al Volla Skole de integrare a noilor tehnologii în activitatea didactică, proiect care vizează dezvoltarea competențelor copiilor prin intermediul jocurilor pe calculator. Concret, unitatea școlară a pus la dispoziția cadrelor didactice un laborator informatic și licența pentru jocul minecraft (versiunea

educațională), precum și un cadru didactic de specialitate care să asiste profesorul clasei în organizarea activităților didactice utilizând această metodologie și resursele informatice;

- activitatea la care am asistat este parte a unui proiect mai amplu în care copiii aveau ca sarcină pe parcursul unui semestru de studiu realizarea unei machete informatice a școlii în cadrul jocului menționat. Copiii au libertate totală de organizare: ei stabilesc conducerea echipei, formele de comunicare în cadrul echipei, sarcinile specifice ale fiecărui elev participant (de la măsurarea unității școlare și consemnarea dimensiunilor până la verificarea conformității dintre clădirea reală și macheta construită), implicarea cadrului didactic fiind doar de coordonare și supervizare;

- acest tip de activități vizează atât dezvoltarea competențelor de calcul și numerație, cât și a abilităților considerate ca nucleul preocupărilor educaționale în Norvegia pentru acest interval de vârstă: deprinderile de relaționare și socializare, deprinderile de activitate autonomă, asumarea inițiativei personale, dezvoltarea gândirii critice.

- un aspect foarte important al desfășurării activității este faptul că elevii sunt lăsați să greșească și să descopere singuri greșelile pe care le-au făcut, profesorul neintervenind atunci când elevii greșesc, ci doar când conștientizează singuri eroarea făcută și efectele acesteia. Această viziune educațională nu doar că încurajează asumarea responsabilității personale de către elevi, dar contribuie la dezvoltarea personalității elevilor în spiritul asumării eșecului și greșelilor ca parte integrantă a eforturilor depuse în orice domeniu de activitate. Anxietatea de evaluare a copiilor scade, ei învață că este normal să greșească și că important este să persevereze până la atingerea tuturor obiectivelor propuse, contribuind astfel și la creșterea gradului de implicare în activități a elevilor cu stimă de sine mai scăzută și integrarea tuturor elevilor în activitățile educative.

10.⁰⁰-11.⁴⁵: Corectarea tulburărilor de limbaj, clasa a VII-a (Kari JONES)

Observații:

- terapia logopedică are în vedere corectarea pronunției atât în limba norvegiană, cât și în limba engleză; activitatea observată a avut ca obiectiv corectarea dislexiei la elevii de clasa a VII-a și a fost desfășurată exclusiv în limba engleză, cu accent pe citire și pronunția sunetelor specifice limbii engleze. Această preocupare subliniază importanța acordată dezvoltării competențelor de comunicare în limba engleză, studiul acestei limbi fiind realizat din primul an de școală, cu o pondere relativ egală ca număr de ore cu studiul limbii norvegiene;

- desfășurarea activității logopedice este similară metodelor, tehnicilor și procedeelelor utilizate și în România, singurul aspect particular fiind referitor la utilizarea noilor tehnologii și a aplicațiilor software dedicate corectării tulburărilor de limbaj;

- activitatea logopedică este inclusă în orarul uzual al elevilor care necesită intervenție profesionistă pentru corectarea tulburărilor de limbaj și face parte integrantă din norma didactică a profesorului respectiv.

12.¹⁵-13.⁰⁰: Asistența elevilor cu cerințe educative speciale (Kari JONES, Benedikte DALEN, Kim Andre REFVIK)

Observații:

- unitatea școlară are acces în timp real la o bază de date cuprinzând rezultatele tuturor evaluărilor realizate de fiecare elev pe parcursul anului școlar, inclusiv un raport al evoluției academice a elevilor pe tot traseul educațional. Departamentul de psihologie educațională al unității școlare este responsabil pentru monitorizarea evoluției fiecărui elev în parte și a eventualelor măsuri remediale care se impun în situații punctuale. La anumite informații din această bază de date au acces și părinții (pe lângă informațiile referitoare la evoluția copiilor lor, au acces la informații cu privire la performanțele colectivelor de elevi / claselor la fiecare disciplină, precum și la rezultatele pe unitate școlară comparativ cu toate celelalte unități școlare de nivel similar din Norvegia), astfel încât necesitatea unor măsuri compensatorii poate fi evidențiată și de părinți, nu doar de cadrele didactice. Stabilirea acestor măsuri și a planului de activități este responsabilitatea exclusivă a școlii, dar este necesar și avizul părinților datorită implicării lor directe în desfășurarea activităților în parteneriatul școală-familie.

- ca urmare a centralizării informațiilor din această evidență informatică a rezultatelor școlare sunt stabilite atât activități remediale sau suplimentare individuale, cât și pe grupe de elevi. Spre exemplu, dacă în urma evaluărilor se constată că din cele trei clase paralele de la un anumit nivel sunt 7 elevi care au competențe mai reduse de comunicare în limba norvegiană, acești elevi sunt incluși într-o grupă de studiu suplimentar în care vor fi desfășurate specific activități destinate atingerii acestui obiectiv. Aceste activități sunt organizate în timpul programului normal al elevilor, fiind incluse în orarul acestora, și fac parte integrantă din norma didactică a profesorilor. Impactul acestor activități este atât în plan academic, cât mai ales în planul integrării copiilor cu performanțe mai slabe în colectivul de elevi, motivarea acestora prin creșterea randamentului școlar, combaterea discriminării acestor elevi de către elevii cu performanțe academice mai mari etc.

- prima etapă în stabilirea planului de activități remediale este consultarea profesor-părinte-elev pentru identificarea adecvată a cauzalității randamentului școlar nesatisfăcător; această consultare are și rolul de a obține acordul părinților pentru desfășurarea unor activități remediale și asigurarea participării active a familiei în demersurile realizate de școală.

13.⁰⁰-13.⁴⁵: Analiza resurselor dezvoltate în proiectul ASPIR (Kim REFVIK)

Observații:

- expertiza cadrelor didactice în ceea ce privește instrumentele și procedurile de lucru pentru integrarea educațională și socială a copiilor din grupuri dezavantajate este relativ limitată, în opinia acestora. Demersurile de integrare a acestor copii în școlile din Norvegia, inclusiv Volla Skole au depășit etapa documentelor, procedurilor și instrumentelor specifice de intervenție, acum fiind demersuri considerate „normale”, uzuale, fără ca profesorii să facă referire directă la documentele care reglementează explicit aceste activități.

- recomandările realizate de profesorii din Volla Skole fac referire atât la abordarea generală a acestui demers (în care elaborarea documentelor și procedurilor este doar un prim pas, urmat de interiorizarea comportamentului stabilit prin documente specifice și adaptarea instituțională), cât și la modalități particulare de realizare a lui: utilizarea activităților pe grupe de elevi, acordarea timpului necesar pentru joacă și încurajarea elevilor către joacă (în general jocul fiind o activitate în care toți copiii sunt incluși cu plăcere, o activitate prin excelență non-discriminatorie și favorabilă incluziunii), utilizarea noilor tehnologii și a metodelor inovative de predare, utilizarea recompensei și interzicerea pedepselor, identificarea unor situații educaționale în care orice elev să poată avea succes și utilizarea acestor experiențe pozitive pentru motivarea elevilor pentru activitățile ulterioare, implicarea părinților în activitatea școlii, orientarea întregii strategii educaționale către dezvoltarea abilităților de comunicare, de relaționare socială și de autonomie personală;

- un aspect asupra căruia se insistă este modelul furnizat de profesori și de grupul alcătuit din personalul școlii – promovarea incluziunii sociale prin puterea exemplului personal;

14.00-15.00: relaționare informală cu profesorii din Volla Skole, observarea activităților conexe celor didactice

Joi, 28.04.2016

- plecarea participanților.

III. Concluzii

Sistemul educațional norvegian este unul incluziv prin excelență, orientat explicit spre asigurarea egalității de șanse egale la educație pentru toți copiii și pe integrarea elevilor din grupuri dezavantajate în activitățile de învățare și în societate în general.

Preocuparea pentru incluziune este manifestă în:

- organizarea de ansamblu a sistemului (asigurarea rechizitelor pentru asigurarea accesului la educație a grupurilor dezavantajate economic, asigurarea cursurilor intensive de limbă norvegiană pentru copii migranților, lipsa sistemului de evaluare a elevilor la ciclul primar și gimnazial, integrarea activităților suportive și remediale în cadrul programului elevilor și în normele cadrelor didactice),

- stabilirea obiectivelor educaționale (care vizează mai puțin competențe academice și mai mult dezvoltarea competențelor de relaționare socială, autonomie personală, gândire critică),

- autonomia instituțională pe care școlile o au în ceea ce privește măsurile concrete de eficientizare a activităților și resursele puse la dispoziția acestora (libertatea de decizie pentru implementarea unor proiecte de tipul învățării prin joc didactic – minecraft și asigurarea suportului financiar pentru implementarea acestuia),

- strategiile și metodele didactice folosite, centrate pe comunicare și relaționare, pe stimularea interesului elevilor și motivația pozitivă, libertatea în selectarea conținuturilor și materialelor didactice.

Integrarea educațională a copiilor din grupuri dezavantajate se realizează fără a mai fi un scop specific, un obiectiv operațional în sine, modalitatea de organizare a sistemului și activităților facilitând integrarea eficientă a tuturor copiilor și contribuind la menținerea acestora în cadrul sistemului educațional, cel puțin pe perioada învățământului obligatoriu (deși rata abandonului școlar este destul de mare (conform estimărilor cadrelor didactice este de circa 20-25%), abandonul intervine la nivelul studiilor liceale, rata abandonului în învățământul obligatoriu fiind nesemnificativă).

Deși preluarea modelului din Volla Skole este un demers care ar putea părea dificil în condițiile în care ar presupune mai întâi adaptarea întregului sistem educațional (pornind de la finanțarea unităților școlare și proiectelor educaționale, continuând cu adaptarea programelor școlare și diminuarea radicală a numărului unităților de conținut prin eliminarea celor care nu mai sunt relevante în contextul actual, cu redefinirea obiectivelor educaționale și centrarea pe

competențele cu adevărat relevante pentru viitorul adult – relaționare și integrare socială, comunicare și lucru în echipă, gândire critică etc. și mergând până la redefinirea normelor didactice și a atribuțiilor profesorilor pentru asumarea instituțională a activităților specifice pentru integrarea tuturor copiilor în educație), **există și măsuri care pot fi preluate și adaptate la nivel instituțional sau de fiecare cadru didactic:**

- stabilirea unor clase eterogene, pe criterii nediscriminatorii, pe baza unor proceduri de selecție nediscriminatorii (spre exemplu, în funcție de domiciliu); astfel, copiii din grupurile dezavantajate pe criterii economice, sociale, culturale, etnice etc. nu vor mai fi doar acceptați sau tolerați în cadrul unor clase, ci vor face parte integrantă dintr-o clasă omogenă;

- utilizarea diversității ca un avantaj, ca un vector de dezvoltare a grupului prin valorificarea potențialului fiecărui elev; pornind de la premisa că fiecare copil are ceva la care excelează, profesorul trebuie să fie preocupat de identificarea unor activități didactice care să permită valorificarea potențialului fiecărui elev, care să le permită tuturor elevilor să aibă succes și să-i motiveze pe aceștia să depună eforturile necesare în continuare;

- centrarea pe motivația pozitivă și abandonarea motivației elevilor prin pedepse de orice natură; crearea unui climat educațional pozitiv prin „coborârea profesorului de pe pedestal” și acceptarea statutului de partener de învățare al copiilor, inclusiv prin schimbarea formulelor de adresare și a modalităților de comunicare profesor-elev;

- implicarea părinților în viața școlii ca partener cu drepturi depline, care are posibilitatea de a evalua critic activitatea școlii, de a avea inițiative pertinente pentru dezvoltarea instituțională și creșterea calității serviciilor educaționale furnizate;

- asumarea inițiativei personale de către cadrele didactice și implementarea unor activități didactice inovative, moderne, adecvate intereselor elevilor și modalității predilecte a acestora de a învăța – spre exemplu foarte multe școli din România au infrastructura necesară pentru implementarea unor proiecte de tipul învățării prin jocuri pe calculator, dar lipsește inițiativa instituțională sau personală pentru implementarea unor astfel de proiecte;

- centrarea activităților didactice pe competențele vizate și nu pe conținuturi și pe materialul suport; spre exemplu, dezvoltarea competențelor de lectură este mult mai probabil să fie realizată la un nivel superior de eficiență dacă elevii sunt încurajați să citească ceea ce doresc sau îi interesează, materiale adecvate și adaptate vârstei lor, decât dacă le este impusă o listă bibliografică obligatorie;

- promovarea incluziunii sociale, non-discriminării și toleranței prin intermediul exemplelor personale furnizate de cadrele didactice, prin prisma modelelor comportamentale;

- integrarea copiilor din grupuri dezavantajate nu este un obiectiv instituțional în sine, ci doar un efect al unei organizări eficiente și riguroase a activităților instructiv- educative; atunci când organizarea activităților este adaptată pentru a permite valorificarea potențialului individual și dezvoltarea competențelor personale ale elevilor, atunci includerea și menținerea tuturor elevilor în școală este realizată de la sine.

Director C.J.R.A.E. Vrancea
MIHAI Liliana Jeny

Participanți la vizita de studiu
MIHAI Liliana Jeny
BREBULEȚ Silviu Daniel
CIOMAGA Steluța Florentina